

Oslo 01.09. 2014

STIFTELSEN DANSE- OG TEATERSENTRUM

Stiftelsen Danse- og teatersentrum er et nasjonalt kompetanse- og informasjonssenter organisert som en nettverksorganisasjon der profesjonelle aktører som hovedsakelig arbeider med kontinuerlig scenisk virksomhet, kan tegne medlemskap. Danse- og teatersentrums nettverk består i dag av 102 grupper. Det er virksomhetene – organisasjonsnummeret – som kan delta i nettverket. Disse kommer fra hele landet og representerer et mangfold av uttrykksformer: dans, performance, moderne opera, figurteater, tekstteater, musikkteater, fysisk teater, crossover m.m. Aktiviteten i feltet er stor såvel internasjonalt som nasjonalt. De fleste av virksomhetene mottar midler over støtteordningene i Norsk kulturråd, og /eller fra andre offentlige og private fonds.

Danse- og teatersentrum arbeider med informasjons- og koblingsarbeid mellom norske og internasjonale bransjemiljøer. I arbeidet med å gjennomføre seminarer, program for ekspertbesøk og større prosjekter samarbeidet vi med blant andre Utenriksdepartementet, ambassader, Norsk kulturråd, scenekunstorganisasjoner, scenekunstnere, kompanier og institusjoner.

Danse- og teatersentrum er rådgivende organ for Utenriksdepartementet i spørsmål om scenekunst, og forvaltningsorgan for departementets reisestøtteordning for norske scenekunstnere til utlandet.

Høringsuttalelse fra Danse- og teatersentrum – Gjennomgang av Norsk kulturråd

Vi viser til høringsbrev fra 2.juni vedrørende rapporten «Gjennomgang av Norsk kulturråd», med høringsfrist 15. august. I denne sammenheng vil vi også vise til vårt møte med statssekretær Bjørgulv Vinje Borgundvaag 21. august der vi tok opp situasjonen for frie sceniske grupper som, slik vi ser det, nå vil falle utenfor tilskuddsordningene i Norsk kulturråd. Vi kommer tilbake til dette i punktet som omhandler Norsk Kulturfond og post 74. Vi sender i tillegg eget brev i saken, slik vi i møtet ble oppfordret til å gjøre.

Danse- og teatersentrum vil samtidig takke for at vi fikk utsettelse til 1. september med å avgi høringssvar.

Den frie scenekunsten og Norsk kulturråd.

Vårt innspill bygger på Norsk kulturråds avgjørende betydning for posisjonen til, og utviklingen av fri scenekunst i Norge: Kulturrådets tilskuddsordninger utgjør eksistensgrunnlaget for nesten alle frie sceniske produksjonsheter.

I rapporten viser Utredningsutvalget til at mange i utvalgets tallrike referansegruppe «ga uttrykk for tilfredshet med Norsk kulturråd, både administrativt og som kollegialt organ». Det har med andre ord i hovedsak vært rimelig tilfredshet med Kulturrådets virksomhet. Dette er det viktig å huske. Systemet med fagfellevurderinger er trukket frem som positivt, selv om flere selvsagt er opptatt av fagutvalgenes sammensetning, av habilitetsspørsmål, konkurranseforhold etc. Dette er imidlertid utfordringer som er løsbare. Ikke desto mindre er det viktig at en så sentral instans som Norsk kulturråd, Rådets organisering og oppgaveportefølje blir gjenstand for en gjennomgang som denne.

Vi er av den oppfatning at utredningsgruppen har levert en interessant rapport, som vi har lest med stor oppmerksomhet. Vi ønsker imidlertid også å påpeke at vi anser det som problematisk at ingen

av utredningsutvalgets medlemmer har vært enten kunstnere eller brukere av Kulturrådet. Det har etter vårt syn gitt rapporten et *for* administrasjonspreget perspektiv.

Utredningsgruppens mandat har videre vært å fremme anbefalinger som forenkler prosessene i kulturrådet. Vi ønsker å knytte noen kommentarer til denne «forenklingssidologien». Nettopp ved at ingen kunstnere har vært medlemmer av selve utredningsgruppen, har gruppen ikke kunnet ha løpende tilgang til verdifull innsikt om hvordan Kulturrådet arter seg i praksis for den som er kunstner, og søker midler innenfor Rådets forvaltningsområde. Slik vi ser det, bærer utredningsgruppens anbefalinger preg av at den ikke har hatt tilgang til denne viktige innsikten, i det mange av dens forenklingsforslag nettopp vil føre til svekket kunstnerisk kompetanse i Rådet.

Kulturrådets forvaltning *må* være kunnskapsbasert, og derfor må det sikres tilstrekkelig kunnskap innen Rådets forvaltningsområder. Det er i det byråkratiske systemet at forenklinger må foretas, for eksempel slik at slik at kompanier som mottar tilskudd til flere prosjekter, blir pålagt å levere reviderte regnskap og rapporter for hvert enkelt prosjekt, i stedet for samlet som en del av det normale årsregnskapet – noe som gir en fordyrende og kompliserende praksis for kompaniene.

Vi registrerer også at utredningsgruppen i sine forsøk på å finne fram til strukturer som fører til større spredning av makt i Rådet, i stedet ender opp med løsninger, som tvert imot samler mer «makt på få hender»: Utredningen foreslår for eksempel å flytte over til Rådet både politisk strategisk og økonomisk makt, rollen som styre/utvalg for statens stipendier, og retningslinjene for fri scenekunst dersom den gjeldende forskriften faller bort.

Utredningsgruppen fremmer her maktkonsentrasjon. Ikke maktspredning.

Med 129 mill. kr. er avsetningen til scenekunstformål i 2014 den tredje største i Kulturfondet.

Avsetningen til musikkformål er den viktigste med 203,8 mill. kr., fulgt av den for språk-, litteratur- og bibliotekformål på 170 mill. kr. (tallene er hentet fra St prp .1 for 2013 – 2014)

Hva slags Norsk kulturråd vi skal ha i årene som kommer, og hvilke roller og fullmakter Rådet skal ha, er dermed helt avgjørende for det frie kunstnerskapet innen norsk scenekunst. Av den grunn mener vi at det frie scenekunstfeltets oppfatning av det fremtidige Kulturråd/Fond bør tillegges stor betydning.

I vår uttalelse ønsker vi å få fram et mer kunstner- og brukerorientert perspektiv.

Innledningsvis foretar rapporten en gjennomgang av Norsk kulturråds historie. Den gjennomgår også en del viktige prinsipper og begrep som utgjør et viktig grunnlag for forståelsen av Kulturrådets rolle og oppgaver.

Det er derfor med en viss forundring vi konstaterer at kapitlet «Innledning og sammendrag», samt det historiske avsnittet «Norsk kulturråd 1965 – 2014», overhodet ikke tar opp den frie scenekunstens særskilte historikk i Norsk kulturråd/kulturfondet, og også unnlater å kommentere scenekunstfeltets voldsomme ekspansjon fra tilskuddsordningen ble overført til Kulturrådet i 1997, fram til scenekunstfeltets plass i Kulturrådet i dag. Se ellers vedlegg 1; Høringsuttalelse fra Danse- og teatersentrum, Norske Dansekunstnere og Norsk Skuespillerforbund om utkastet til forskrift om tilskudd fra Norsk kulturråd.

Kort historikk

På mange måter var 1970-årene en blomstringstid for norsk scenekunst. I dette tiåret ble det etablert fem regionteatre — i Tromsø, Mo i Rana, Molde, Førde og Skien — og det vokste fram en rekke spennende og innovative frie grupper.

Dette førte til at det i 1983 ble opprettet en tilskuddsordning for fri scenekunst.

I 1995 ble denne ordningen permanent lagt inn under Kulturrådet som i 1996 fikk overført 18,3 millioner øremerket Fri scenekunst.

I 1998 ble de øremerkede midlene flyttet fra Norsk kulturråd til Norsk kulturfond, men dette medførte ikke at midlene inngikk i Fondet, og 12. oktober 1998 ble det vedtatt en *Forskrift om støtteordning for fri scenekunst*.

Denne *Forskriften* er det eneste dokumentet som regulerer forvaltningen av midler for fri scenekunst i Norsk kulturfond. Forskriften fastslo tilskuddsordningens formål, og innledningsvis ble det slått fast at «de økonomiske rammene for ordningen fastsettes av Stortinget hvert år gjennom budsjettvedtaket».

Med andre ord var det Stortinget, og ikke Norsk kulturråd som fikk i oppdrag å avgjøre totalavsetningen til fri scenekunst, en klar presisering av at midlene til scenekunst *ikke* inngår i Norsk kulturfond.

Forskriften av 12.10.1998 har dermed bidratt til å opprettholde en åpen politisk kontakt mellom Kulturrådet, Stortinget og aktørene i det frie scenekunstheltet, som Danse- og teatersentrum; Danseinformasjonen, Norske Dansekunstnere, Norsk Skuespillerforbund. Takket være *Forskriften* har den frie scenekunsten vært en viktig og synlig del av norsk kulturpolitikk. *Forskriften* regulerer også saksbehandlingen av søknader til Støtteordning for fri scenekunst: en scenekunstkonsulent skal både behandle de innkomne søknadene og innstille grupper til støtte.

Scenekunstkonsulenten har vært ansatt på åremål, og har nettopp ut fra sin særskilte stilling kunnet arbeide tett innpå så vel det frie scenekunstheltet som Norsk kulturråds øvrige administrasjon. Det har skapt dynamikk i forvaltningen og sikret at Norsk Kulturråd stadig har fått oppdatert kunnskap fra det frie scenekunstheltet.

Forslag om ny forskrift for Norsk kulturråd

Vi mener det er en stor svakhet i rapporten at den ikke med ett ord nevner *Forskriften for Støtteordning for fri scenekunst*. Vår høringsuttalelse om *Forskriften* gir tydelig uttrykk for at hovedorganisasjonene for kunstnerne som arbeider i det frie scenekunstmiljøet, er svært negative til den radikale omlegging som den nye forskriften for Kulturrådet medfører, *dersom* opphevelse av *Forskriften for fri scenekunst gjennomføres samtidig*. Se vedlegg 1.

Vi synes det er mer enn underlig at den foreliggende rapporten vi nå har til høring, overhodet ikke drøfter dette spørsmålet. Der heter det kun: «De fleste høringsinstansene som har levert innspill er positive til forslaget om ny forskrift.» Slik vi ser det, kan det rett og slett ikke aksepteres at *Forskrift om støtteordning for fri scenekunst* fjernes uten man i forkant grundig drøfter konsekvensene for de miljøene *Forskriften* angår. At det ikke nevnes i rapporten, er etter vår oppfatning et eksempel på at «Gjennomgangen av Norsk kulturråd» ikke har et tilfredsstillende kunstnerperspektiv.

Vi står fast ved at den eksisterende *Forskrift om støtteordning for fri scenekunst* ikke kan oppheves ved at det innføres en ny forskrift for Norsk kulturråd. Vi vil ikke motsette oss at dagens *Forskrift* moderniseres, men det er noe helt annet enn rett og slett å oppheve *Forskriften* uten annen begrunnelse enn at den vil bli overflødig ettersom den nye forskriften anses dekkende også for scenekunstheltet. Vi vil understreke at et *samlet fritt scenekunsthelt* i sine hørings svar om *Forskriften* entydig understreker behovet for fortsatt å ha en egen *Forskrift om støtteordning for fri scenekunst*.

Danse- og teatersentrum mener at *Forskrift om støtteordningen for fri scenekunst* må bestå, og overføres til det nye Kulturrådet. Det samme gjelder også den særlige åremålsstillingen for en scenekunstkonsulent.

Rådets rolle

«Gjennomgang av Norsk kulturråd» handler om hva slags samfunnsoppdrag Kulturrådet skal ha. Rapporten foreslår å styrke Rådets rolle som kulturpolitisk aktør og strategiorgan heller enn som tilskuddsforvalter. Utredningsgruppen påpeker at Rådets oppgave bør være å ha et helhetlig syn på kunst- og kulturlivet i Norge, både nasjonalt og internasjonalt, samt å utvikle en dynamisk bruk av fondsmidlene. Rådet skal også tydeliggjøre sitt kulturpolitiske mandat, og i kraft av dette være en aktiv politisk aktør i offentligheten.

Utredningsgruppen foreslår videre at fagutvalgene på sin side får fullmakt til å fatte vedtak i alle saker om enkelttilskudd.

Slik utredningsgruppen tenker seg et nytt kulturråd, vil vi fortsatt få en todeling av Norsk kulturråd med 1) Rådet som strategisk og politisk organ, og 2) fagutvalgene som tilskuddsforvaltere.

Danse- og teatersentrum stiller seg positiv til at Kulturrådets nåværende struktur, med ett råd og flere utvalg, videreføres. Vi er videre av den oppfatning at Kulturrådet er *en* kunstfaglig instans hvis *kunstfaglige mandat bør rendyrkes*. Vi er skeptiske til at Kulturrådet skal gjenoppta sin tidligere rolle som kulturpolitisk aktør. Da Kulturrådet ble etablert, eksisterte det verken et kulturdepartement eller fagmiljøer etc., slik vi har i dag.

I Armlengdes avstand i det kulturfaglige, ikke det kulturpolitiske

Utredningen redegjør godt for prinsippet om armlengdes avstand. Vi er enige med Norske Dansekunstnere i at verken politiske eller organiserte interesser skal styre kunstneriske valg, og i at «armlengde»-prinsippet betyr at myndigheten til å fordele støtte, av staten skal delegeres til et uavhengig og kunstfaglig kompetent organ. Imidlertid bruker utredningsgruppen senere «armlengde»-prinsippet for å legitimere sitt ønske om å gjøre Rådet til en kulturpolitisk aktør: «I tråd med prinsippet om armlengdes avstand er det behov for en kulturpolitisk aktør som kan ta en rolle i debatten (...)», (s 55.) Her er begrepet «kulturfaglig», som lå til grunn i tematiseringen av prinsippet om armlengdes-avstand, byttet ut med begrepet «kulturpolitisk», men på den kulturpolitiske arena er det nettopp politiske og organiserte interesser (og andre), som skal brynes i en åpen dialog, om behov, prioriteringer, stimuleringsordninger, osv.

2 Hvem bør ha politisk makt?

Utredningsgruppen antar at innføring av fleksibilitet mellom fagkapitlene, altså større frihet og makt til rådet, vil kunne føre til en diskusjon om fordeling av midler mellom kunstområder, og slik skape «dynamikk» i Rådet. Men ønsker vi virkelig en utvikling som vil resultere i et mektigere Kulturråd? Ønsker vi at makten skal ligge i et slikt autonomt råd, eller innenfor det demokratiske systemet? Det demokratiske systemet har transparente beslutningsprosesser med åpne dører på alle nivåer og alle faser. Kulturrådet vil aldri bli like transparent eller tilgjengelig, for som organisasjon er ikke Rådet egnet til å håndtere politisk påvirkning.

Politikere er utskiftbare folkevalgte personer som representerer ulike ståsteder. I likhet med Norske Dansekunstnere er Danse- og teatersentrum skeptisk til at rådsmedlemmer i større grad skal ta politikerrollen, all den tid de verken er folkevalgte, representerer spesielle ståsteder eller har ansvar overfor andre enn seg selv.

Det er en demokratisk rett at de som blir berørt av en politisk beslutning som gjelder deres felt, enten selv eller gjennom sine representative organisasjoner skal kunne påvirke en slik beslutning. Det oppstår et demokratisk underskudd dersom aktører og interessegrupper i fremtiden skal bli avskåret fra muligheten til å påvirke politikken for sine bransjer. Vi minner i denne sammenheng om at utallige kunstnerkarrierer er avhengige av Kulturrådets finansiering: for eksempel finansieres nesten all virksomhet innenfor den frie scene- og dansekunsten gjennom Kulturrådet. Vi er av den oppfatning at dersom Rådet tildeles økt politisk makt, vil dette føre til en demokratisk svekkelse. Men dette drøftes overhodet ikke i Rapporten. Danse- og teatersentrum vil understreke at det fremdeles må være kulturpolitikernes ansvar å drive kulturpolitikk.

De frie kunstfeltene er i stadig endring og utvikling. Det er en utfordring for all offentlig forvaltning å finne fram til ordninger for de ulike kunstfeltene som tar hensyn til denne utviklingen.

Det er derfor viktig at det nye Kulturrådet gjennom organisering, struktur og praktisk forvaltning opprettholder nærheten til kunstfeltene. Det kan bare skje ved at den faktiske kunstfaglige kompetansen sikres plass og rolle i Kulturrådets nye organisering. Rullerende systemer som gjør at denne kompetansen skiftes ut med jevne mellomrom, er videre én forutsetning for tillitsforholdet mellom kunstfeltene og Kulturrådet. En annen forutsetning er at personene som skal sitte i såvel Kulturrådet som de ulike fagutvalgene utnevnes på grunnlag av en åpen prosess.

Derfor er vi skeptiske til utredningsgruppens forslag om å la Rådet påta seg både ansvaret for å «gi retningslinjer for fagutvalgenes arbeid», og et overordnet ansvar for «dynamisk» bruk av fondsmidlene,

Vår skepsis skyldes at dette er tenkt i et Kulturråd der det ikke vil finnes en *Forskrift for fri scenekunst*, og vi heller ikke vil være sikret en rådssammensetning med særkompetanse på det frie scenekunst-området. Vi er *ikke* enige i modellen som utredningsgruppen legger opp til hvor det vil være opp til det til enhver tid sittende Råd å bestemme retningslinjene for fagutvalgenes arbeid, samt å «sikre en god og hensiktsmessig fordeling av midlene» innen de ulike avsetningene.

Vi stiller spørsmål ved hvordan utredningsgruppen tenker seg sammensetningen av Rådet, spesielt fordi dagens bånd mellom Rådet og fagutvalgene vil forsvinne i og med at fagutvalgenes medlemmer ikke lenger også vil være medlemmer av Rådet. Argumentet er at dette vil gi et mer fagnøytralt råd der medlemmer ikke vil kjempe for «sitt» fagutvalgs prioriteringer. Men i og med at Rådet likevel skal være ansvarlig for «en dynamisk bruk av fondsmidlene», vil det jo til syvende og sist være Rådet som innen de enkelte kunstfeltene bestemmer så vel retningslinjene for

fagutvalgenes arbeid som de ulike avsetningenes størrelse i kroner og øre. Slik vi har understreket tidligere, er dette spesielt problematisk for den frie scenekunsten: Vi er av den oppfatning at det fortsatt skal være Stortinget som avgjør størrelsen på avsetningen til fri scenekunst i det totale norske scenekunstlandskapet, samt vedtar en *Forskrift for Tilskuddsordninger for fri scenekunst og dans*.

3 Valgkomité

Utredningsgruppen går videre inn for å innføre en «valgkomité som utarbeider forslag til sammensetning av Rådet». For å sikre spredning både uttrykksmessig og geografisk, mener vi det er prinsipielt viktig at kunstmiljøene gis anledning til å fremme forslag. Kulturrådet må organiseres på grunnlag av demokratiske prosesser som fører til kunstnerstandens aksept, og dermed gir så vel Råd som fagutvalg den legitimiteten som Kulturrådet til enhver tid er helt avhengig av å ha.

Vi er skeptiske til at den nye strukturen som foreslås i rapporten, kutter forbindelsen mellom Rådet på den ene siden, og fagutvalgene på den andre. Vi skjønner at for utredningsgruppen har noe av hensikten vært å unngå at rådsmedlemmene representerer bestemte fagområder. I stedet har gruppen ønsket at rådsmedlemmene skal være i stand til å gi en helhetsmessig vurdering av både fagområder og ordninger. Men siden utvalget foreslår at fagutvalgene får fullmakt til å fatte vedtak i alle enkeltsaker, reduseres etter vår mening, faren for at ett rådsmedlem skal opptre som talsperson for «sitt» fagområdet.

Vi mener med andre ord at nettopp for å kunne tenke helhetlig, overordnet og med fagkompetanse om kunstfeltene Kulturrådet skal forvalte, vil det være en fordel at rådsmedlemmene også i fremtiden innehar en lederfunksjon i fagutvalgene, men da under forutsetning av at de blir utnevnt ut fra sin kunnskap om de relevante kunstfeltene. På scenekunstfeltet bør det derfor, heller enn generell scenekunstkompetanse, hentes inn kompetanse om nettopp den frie scene/dansekunsten. Danse- og teatersentrum stiller seg positiv til at fagutvalgene får fullmakt til å fatte vedtak om enkelttilskudd. Begrunnelsen for vår innstilling i denne saken er også at dette er et grep som vil forenkle saksbehandlingen av enkeltsaker, *da en enklere saksgang vil kunne føre til at søkerne får raskere svar på sin sine søknader enn tilfellet er i dag*.

Fagutvalgenes sammensetning

Vi har følgende kommentarer til fagutvalgenes sammensetning og mandat: Utnevnelsen av fagutvalg-medlemmer som skal foreta den viktige fagfelle vurderingen, er ett område der gjennomsiktighet og tydelighet i prosesser og prosedyrer vil være avgjørende for at Kulturrådet får den nødvendige tillit både i kunstmiljøene, i det offentlige rom og i politikken.

Rapporten foreslår at Rådet skal utnevne medlemmer til fagutvalgene, og nettopp derfor bør Rådet ha medlemmer med spesifikk kompetanse innen de ulike kunstneriske fagfeltene. Videre er det en naturlig del av Kulturrådets virksomhet at nettopp sammensetting av råd og fagutvalg blir løpende diskutert: det viser at forholdet mellom mellom de ulike kunstmiljøene på den ene siden, og Kulturrådet som autonom kunstfaglig instans på den andre, er både sunt og godt.

Rådets fleksibilitet i fordeling av fondsmidler

Kulturrådets forvaltning av det frie scenekunstmiljøet er i dag regulert gjennom *Forskrift for støtteordninger for fri scenekunst* som sikrer to separate avsetninger, den ene til dans, den andre til øvrige scenekunstuttrykk. Denne inndelingen i to adskilte avsetninger skyldes i høy grad danse miljøets arbeid for å fremme og synliggjøre dans som en selvstendig kunstform.

Forskriften har også ført til at den frie scenekunsten både har fått avklarte avsetninger gjennom de årlige budsjettproposisjonene, og hatt en løpende dialog med regjering og Storting.

Utredningsgruppens forslag om å gi Rådet økt makt og friere hender, vil medføre en økning av skillet mellom det institusjonelle kunstlivet som forvaltes av Kulturdepartementet, og det utenom-institusjonelle som i stadig større grad vil bli Kulturrådets ansvar, også strategisk og politisk. Departement (og Storting) vil da kunne være mer «tilbakelente» når det gjelder å ta politisk ansvar for de «frie kunstfeltene». Dette vil være en svært uheldig utvikling som vil resultere i at politikerne ikke har det helhetlige perspektivet som kan føre til en helhetlig politikk for de ulike kunstnartene.

I likhet med Norske Dansekunstnere mener Danse- og teatersentrum at det er meget uheldig å øke kløften og distansen mellom kunstneriske uttrykk, bare fordi noen hører til under Kulturdepartementet mens andre er Kulturrådets ansvar. Det er ingen grunn til å mene at de derfor tilhører to ulike verdener. Det er derimot viktig å bygge ned den slags skarpe skillelinjer og se kunststartene mer helhetlig, helt uavhengig av ulike finansieringsplattformer. Det vil sannsynligvis gavne både kunsten og samfunnsøkonomien.

Skillelinjene mellom institusjonene og det frie scenekunstheltet vil bli enda dypere dersom man i større grad enn i dag, overlater eneansvaret for det frie scenekunstheltet til Kulturrådet, mens departementet, dvs, regjering og Storting, tar seg av institusjonene. Det vil gjøre det enda vanskeligere å innse og akseptere at norsk scenekunstlandskap består av *både* institusjoner og frie aktører, og at oppgaven med å vurdere scenekunstheltet som en helhet tilligger *regjering og storting*.

Norsk kulturfond og post 74

Vi er positive til at utredningsgruppen i kapitlet «Hensiktsmessig organisering av armlengdes oppgaver» tar til orde for at det skal foretas en opprydding i post 74, *Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd*, og vi er enige med gruppen i at «de tiltakene som i dag ligger på post 74 og som egner seg for vurdering på kunst- og kulturfaglig grunnlag, flyttes inn i Norsk kulturfond». Gruppen foreslår videre at tiltak som ikke flyttes inn i Norsk kulturfond, «flyttes til andre poster på Kulturdepartementets budsjett».

Vi er av den oppfatning at utviklingen som har skjedd på hele scenekunstheltet de senere år **må** tas i betraktning her. Dagens forvaltning opererer med et todelt scenekunsthelt, der vi har institusjoner på den ene siden og frie kompanier på den andre. Tilskuddsstrukturene er lagt opp deretter. Med årene er det imidlertid på det frie scenekunstheltet kommet en rekke kompanier med en form for virksomhet som ser ut til å falle utenfor Kulturrådets støtteordninger.

Vi mener derfor det er viktig å utvikle et smidigere og mer målrettet tilskuddssystem enn dagens iallfall dersom man ønsker at det også i fremtiden skal finnes kompanier som i en årrekke ikke bare har holdt et høyt kunstnerisk nivå innen det uttrykket de har utviklet, men også har stor publikumsappell og en sterk lokal, regional, nasjonal og internasjonal forankring. De bør derfor sikres fortsatt eksistens.

Med bakgrunn i dette vil vi hermed foreslå at det, i tillegg til både en åpen og fleksibel prosjektstøtteordning og flerårig basisfinansiering, opprettes en langvarig støtteordning som løftes ut av Kulturrådet, og flyttes over til Kulturdepartementet. Dette er i tråd med Løken-utvalgets foreslag om å opprette et system med tredeling av tilskuddene: prosjekttilskudd, årlig tilskudd og flerårig tilskudd.

Dette vil kunne stimulere kommuner og fylker til å ta et større ansvar for sin frie scenekunst, samtidig som at staten fullt ut anerkjenner sitt ansvar for denne scenekunsten. At Kulturdepartementet får ansvaret for å forvalte ordningen, vil føre til en mer helhetlig forståelse av scenekunstheltet, og neddempe det skarpe skillet som i dag finnes mellom institusjonene (som er Kulturdepartementets ansvar) og de frie scenekunstmiljøer (som hører til under Kulturrådet). Vi håper derfor at rapporten *Gjennomgang av Norsk kulturråd* skal føre til at søkelyset blir rettet mot dette «hullet» i dagens tilskuddsstruktur, slik at kunstnerskap av denne typen overføres til andre poster på Kulturdepartementets budsjett: for eksempel til post 78, der flere relevante tiltak befinner seg i dag. (blant andre Grenland Friteater, Porsgrunn Internasjonale Teaterfestival, Nordic Black Theatre og Teater Manu befinner seg i dag.)

I den sammenheng anbefaler vi departementet å se på finansieringsmodellene for disse virksomhetene slik at de også sikres muligheten for vekst og utvikling. I dag er nemlig adgangen til å søke midler til spesielle prosjekter hos Norsk kulturråd innskrenket for virksomheter som allerede befinner seg på departementets faste poster. I den sammenheng gjøres det i dag ingen forskjell mellom små virksomheter (som mottar mellom 3- 4 mill kr i årlig støtte over Kulturdepartementets faste poster) og de største institusjoner (som mottar flere hundre millioner kroner årlig).

Finansieringsmodeller der finansieringen fordeles mellom kommune, fylke og stat mener vi det vil være fruktbart å vurdere i denne sammenheng.

Den usikre støtten til de viderekomne kompaniene har i mange vært et problem for det frie scenekunstheltet. Kulturminister Trond Giske innførte i 2007 en «basisfinansierings»ordning som i opptil 12 år kan sikre grupper innen dans og teater økonomisk. Da denne finansieringen ble innført, håpet vi at den med tiden skulle kunne løse problemet med de viderekomne kompaniene, men ordningen har ikke utviklet seg i den retning vi håpet. Som navnet tilsier skulle den være hovedbasen i støtteordningsstrukturen, og da vi arbeidet for å få den innført, var det med sikte på at bevilgningene til «basisfinansieringen» skulle bli betydelige nok til å gi plass til flere etablerte kompanier: Vi så faktisk for oss en «base» på rundt 30 kompanier.

I stedet er basisfinansieringen blitt en ordning for de få. Per i dag mottar 11 grupper/kompanier støtte under ordningen, men de kan i regelen bare motta denne støtten i 12 sammenhengende år. Deretter tyder alt på at prosjektstøtte er deres eneste utvei.

Mange etablerte, institusjonerte kompaniene som spiller en viktig rolle gjennom sitt kunstneriske mangfold, og har et solid nedslagsfelt ikke bare lokalt og nasjonalt, men også internasjonalt, mottar ikke basisfinansiering og er fremdeles en utfordring.

Det er viktig for et sunt norsk scenekunstmiljø at de etablerte kompaniene får anledning til å videreutvikle og utdype sine personlige uttrykksformer uten å ta opp konkurransen med unge, nye stemmer. Slik situasjonen er i dag, eksisterer det vi velger å kalle «et hull» i tilskuddssystemet for alle etablerte kompanier, enten de har mottatt basisfinansiering eller ikke.

Vi anbefaler derfor å se oppryddingen av post 74 i sammenheng med en åpning av post 78 for disse kompaniene inkludert de som har hatt basisfinansiering.

Dette vil være aktuelt allerede om få år for de to første kompaniene som kom inn under basisfinansieringen i 2007.

Forenkling av søknadsprosessen

For øvrig støtter vi Norsk Skuespillerforbund forslag om forenkling av søknadsprosessen, slik at den, når det gjelder søknader til større prosjekter, deles opp i to «runder». Det vil spare både søkerne og administrasjon for mye papirarbeid. I første runde – «screening-runden» behandles søknadene på bakgrunn av en kortfattet prosjektbeskrivelse. Bare de som går videre til andre runde, leverer fullstendige søknader med vedlegg – slik som i dag. Med denne modellen slipper søkeren å innhente kontrakter og samarbeidsavtaler samt utarbeide detaljerte produksjonsbudsjetter for prosjekter som uansett ikke vil ha reelle muligheter til å oppnå tilskudd.

Når vi samtidig vet at søknadsmengden i Kulturrådet har økt med 50 % de senere år, er dette et viktig poeng. Administrasjon og fagutvalg vil på sin side få en mye mindre papirbunke å lese gjennom.

Søkere som mottar fast årlig tilskudd

Danse- og teatersentrum er tilfreds med at utredningsgruppen i likhet med oss er av den oppfatning at hovedregelen fortsatt skal være at virksomheter med fast årlig statstilskudd normalt ikke kan søke prosjektstøtte fra Norsk kulturfond. Vi er også tilfreds med at det er mulig å vurdere unntak fra regelen i den hensikt å stimulere til samarbeid mellom institusjoner og fri scenekunst. Vi er videre glade for at utredningsgruppen viser tydelig forståelse for at institusjonens utgifter med denne typen samarbeid normalt må kunne dekkes innenfor institusjonens rammetilskudd, men mener at det kan gjøres unntak for gode og kreative søknader som faller utenfor institusjonens kjerneområder, og der begge parter har innflytelse over det kunstneriske produktet.

Statlige stipend og garantiinntekter

Stiftelsen Danse- og teatersentrum viser her til høringsuttalelsen fra fagforbundene Norsk Skuespillerforbund og Norske Dansekunstnere som begge fraråder at forvaltningen av statens stipend- og garantiinntekter legges til Rådet. Vi mener at det ut fra et maktfordelings- og legitimeringsprinsipp er viktig at disse individuelle støtteordningene forvaltes uavhengig av Kulturrådets tilskuddsordninger. Fagfelle vurderingen som ligger i dagens ordning, er en forutsetning for at ordningen skal beholde sin nødvendige legitimitet. Her tror vi at virkeligheten fungerer bedre enn teorien utredningsgruppen legger til grunn for sitt endringsforslag. Vi har svært

sjelden – om noen gang – registrert misnøye i miljøet med den praksis som hittil har vært. Snarere tvert imot.

Egeninitierte prosjekter

Danse- og teatersentrum er tilfreds med at utredningsgruppen har samme syn som oss på oppgavefordelingen innenfor Kulturrådet, og understreker at Rådets virksomhet ikke på noen måte skal ta opp konkurransen med kunstfeltenes egne initiativ: Kulturrådets rolle skal først og fremst være å støtte kunst og kulturlivets aktører, ikke selv å være kuraterende, produserende eller prosjekterende. Dette er også helt i tråd med det samfunnsoppdrag vi mener Kulturrådet bør ha et rendyrket kulturråd som først og fremst skal forvalte og støtte opp under kunstlivets initiativ.

Kulturrådets internasjonale rolle

Som et resultat av et stadig mer internasjonalt orientert kunstfelt, har Norsk kulturråd viet internasjonalt arbeid mer og mer oppmerksomhet. Det mener vi er viktig og riktig. I tråd med punktet ovenfor mener vi at Kulturrådet bør opptre som støttespiller, og supplere den innsats som allerede gjøres på området.

Stiftelsen Danse- og teatersentrum er en av de syv organisasjonene i Utenriksdepartementet som forvalter reisestøtteordningene som støtter norske kunstneres aktiviteter på det internasjonale markedet. Samtidig med at disse syv organisasjonene forvalter selve reisestøtteordningen, har de over tid skaffet seg sterk kompetanse på internasjonalt arbeid. Dette gjør at Stiftelsen Danse- og teatersentrum i samarbeid med aktørene i kunstfeltet på den ene siden, og Utenriksdepartementet og utenriksstasjonene på den andre, både kan utvikle og følge opp - treffsikre gode initiativ og prosjekter som er skreddersydd for de enkelte kunstområdene. Her kan vi nevne det internasjonale bransjetreffprosjektet på nordisk nivå – ”Nordic Combined” – som fremmer nordisk scenekunst på et nivå og i et volum verken det enkelte land eller det enkelte kompani selv makter å gjøre.

Som Utenriksdepartementets rådgivende instans i scenekunstspørsmål, bidrar vi også til strategi – og prosjektarbeid rettet mot ulike landområder. Vi arbeider tett med utenriksstasjonene og relevante aktører i scenekunstmiljøene når det gjelder å legge program for ekspertbesøk til Norge, og vi rådgir utenriksstasjonene i scenekunstspørsmål. Vi tilrettelegger systematisk for kompetanse- og nettverksbygging. Vår nærhet til feltet er en forutsetning for at vi, også internasjonalt, skal kunne bidra effektivt og målrettet for å fremme særlig de frie scenekunstneres/kompanienes muligheter på de internasjonale markedene.

Vi mener det er viktig å forstå at reisestøtteordningene på mange måter er et siste ledd i et større internasjonalt arbeid. Reisestøtte kan kun gis etter søknad og søker må kunne forevise en seriøs internasjonal invitasjon. Arbeidet vi gjør i tillegg har som mål å øke scenekunstneres og kompanienes muligheter på det internasjonale markedet, å skape internasjonal kunnskap om, og interesse for, norsk scenekunst. I tråd med dette mener vi, i likhet med Music Norway og flere andre, at de forvaltningsorganisasjonene som i dag har samme mandat fra Utenriksdepartementet, også bør være det operative virkemiddel som Kulturdepartementet benytter for sine internasjonale satsinger innen de ulike kunstfeltene. For øvrig har Stiftelsen Danse- og teatersentrum i dag en meget god dialog og informasjonsutveksling med både fagavdelingen og med den internasjonale avdeling i Kulturrådet, set forhold utredningsgruppen også framhever som svært nyttig.

Hensiktsmessig organisering av direktoratsoppgaver

«Utredningsgruppen mener at det er viktig med en avklaring av utviklingsansvaret på arkivfeltet, og vil hevde at dette ansvaret kan ivaretas på en god måte hos Riksarkivaren. Kulturrådets virksomhet på dette området, slik det fremstår i dag, er for liten til at det ligger noen avgjørende utviklingskraft i den.

Selv om Riksarkivaren overtar ansvaret for å forvalte utviklingsmidler på arkivområdet, vil det innenfor Norsk kulturfond selvfølgelig fortsatt være mulig for Kulturrådet å støtte arkivrelaterte tiltak.»(s.69)

På scenekunstfeltet har aktører som Danse- og teatersentrum (med Sceneweb) og

Danseinformasjonen inngått omfattende samarbeid med Nasjonalbiblioteket om innsamling, bevaring, digitalisering, registrering og tilgjengeliggjøring av private og offentlige scenekunstarkiver. Danse- og teatersentrums erfaringer med dette samarbeidet er veldig gode. At dette eventuelt skal flyttes til Riksantikvaren vil være uheldig.

Utredningsgruppen ser det som viktig at det skjer en koordinering av dette arbeidet mellom de tre sentrale statlige etatene Kulturrådet, Riksarkivaren og Nasjonalbiblioteket. Med arkiv-, bibliotek- og museumsoppgavene delt mellom tre etater, er en slik koordinering avgjørende. Gruppen forutsetter at

Kulturdepartementet tar initiativ til et nærmere samarbeid på området, og ser det som naturlig at også Riksantikvaren og andre aktuelle etater involveres i dette samarbeidet.(s69)

Danse- og teatersentrum støtter forslaget om samarbeid mellom statlige etater.

Den kulturelle skolesekken

Utredningsgruppen gir ikke noe klart svar på om det nasjonale sekretariatet for Den kulturelle skolesekken (DKS) fortsatt bør ligge under Norsk **kulturråd**. Danse- og teatersentrum er i likhet med Norsk Skuespillerforbund svært opptatt av å få ryddige avtaleforhold i DKS. Ordningen har blitt et kulturpolitisk flaggskip for Norge, og legges merke til i utlandet. DKS er i dag en svært viktig arena for formidling av alle former for kunst, og en svært viktig arbeidsplass for kunstnere. Både fylkeskommunene, som i hovedsak står for den praktiske administrasjonen av ordningen, og kunstnerorganisasjonene har uttrykt ønske om å få på plass et nasjonalt avtaleverk. Rammeavtalen som ble inngått i 2012, har fungert bra i noen fylker, men ikke i alle. Vi etterlyser nå et statlig initiativ for å få en avklaring på dette området. Dette behøver etter vårt syn ikke komme i konflikt med desentraliseringen av ordningen.

Spørsmålet om deling av Kulturrådet

Danse- og teatersentrum støtter helt og fullt forslaget fra mindretallet i utredningsgruppen. Dette er helt i tråd med de anbefalinger vi i innspillrunden ga utredningsutvalget om en tydelig deling i et råd og et direktorat. Særlig vil vi støtte opp om betydningen av å beholde **Norsk kulturråd** som navn på armlengdeorganet samtidig som vi også går inn for at det etableres et nytt

Kulturdirektorat.

Med vennlig hilsen

Stiftelsen Danse- og teatersentrum

Vidar Sandem
Styreleder

Tove Bratten
Daglig leder